МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО
На засіданні кафедри обліку та аудиту
Протокол № 17 від 04 вересня 2018 р.
Зав. кафедри
_____ Т.В. Кожухова

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК 1»

Ступінь: бакалавр

Кількість кредитів ESTS 10

Розробник: Шевченко Л.Я., доцент кафедри обліку та аудиту, к.е.н.

2018 – 2019 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Обов'язкова *(для студентів спеціальності "назва спеціальності")* / вибіркова дисципліна	обов'язкова для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Семестр *(осінній / весняний)*	осінній / весняний
Кількість кредитів	10
Загальна кількість годин	300
Кількість модулів	1
Лекції, години	56
Практичні/семінарські, годин	44
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	200
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	3,8
самостійної роботи студента	6
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Мета - формування системи знань з теоретичних питань фінансового обліку і його методології, практичних навичок ведення фінансового обліку підприємств, організацій, установ, підготовки й надання фінансової інформації різним користувачам для розробки, обґрунтування й прийняття управлінських рішень.

Завдання - ознайомлення з теоретичними основами фінансового обліку; дослідження системи законодавчо - нормативного регулювання обліку; дослідження методів ведення обліку, складання фінансової звітності та критерії її оцінювання, економічного змісту об'єктів обліку на основі загальної економічної теорії, економічного змісту господарських фактів, явищ і процесів, їх взаємозв'язок на основі теорії подвійного запису бухгалтерського обліку;

- законів, які впливають на побудову і ведення фінансового обліку (документування господарських фактів, формування системи показників фінансової діяльності підприємства);
- методику складання бухгалтерського запису будь-якого явища, факту та процесу, які пов'язані з фінансово-господарською діяльністю підприємства;
- організацію обліку підприємницької діяльності та документальне оформлення всіх видів операцій з придбання та продажу активів, обліку коштів, цінних паперів, форм розрахунків тощо.

Предмет: активи підприємства

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Основи побудови фінансового обліку

2. Облік основних засобів
3. Облік нематеріальних активів
4. Облік довгострокових фінансових інвестицій
5. Облік сировини і матеріалів
6. Облік виробничих запасів
7. Облік палива та готової продукції
8. Облік грошових коштів
9. Облік дебіторської заборгованості
10. Облік витрат виробництва
11. Облік витрат майбутніх періодів

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекц.	п/с	лаб	срс
Змістовий модуль 1. Облік необоротних активів					
Тема 1. Основи побудови фінансового обліку	22	4	2	-	16
Тема 2. Облік основних засобів	28	6	4	-	18
Тема 3. Облік нематеріальних активів	28	6	4	-	18
Тема 4. Облік довгострокових фінансових інвестицій	28	6	4		18
Разом за змістовим модулем 1	**106**	**22**	**14**		**70**
Змістовий модуль 2. Облік оборотних активів та витрат виробництва					
Тема 5. Облік сировини і матеріалів	26	4	4		18
Тема 6. Облік виробничих запасів	26	4	4		18
Тема 7. Облік палива та готової продукції	26	4	4		18
Тема 8. Облік грошових коштів	26	4	4		18
Тема 9. Облік дебіторської заборгованості	26	4	4		18
Тема 10. Облік поточних фінансових інвестицій	26	4	4		18
Тема 11. Облік витрат виробництва	28	6	4		18
Тема 12. Облік витрат майбутніх періодів	10	4	2		4
Разом за змістовим модулем 2	**194**	**34**	**30**		**130**
Усього годин	**300**	**56**	**44**	**-**	**200**

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського (практичного) заняття	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Облік необоротних активів		
1	Семінар – дискусія Основи побудови фінансового обліку	2
2	Семінар запитань і відповідей Облік основних засобів	2
3.	Семінар з виконанням практичних задач Облік основних засобів	2
4.	Семінар запитань і відповідей Облік нематеріальних активів	2
5	Семінар з виконанням практичних задач Облік нематеріальних активів	2
6	Семінар запитань і відповідей Облік довгострокових фінансових інвестицій	2
7	Семінар з виконанням практичних задач Облік довгострокових фінансових інвестицій	2
Змістовий модуль 2. Облік оборотних активів та витрат виробництва		
8.	Семінар запитань і відповідей Облік сировини і матеріалів	2
9	Семінар з виконанням практичних задач Облік сировини і матеріалів	2
10	Семінар запитань і відповідей Облік виробничих запасів	2
11	Семінар з виконанням практичних задач Облік виробничих запасів	2
12	Семінар запитань і відповідей Облік палива та готової продукції	2
13	Семінар з виконанням практичних задач Облік палива та готової продукції	2
14	Семінар запитань і відповідей Облік грошових коштів	2
15	Семінар з виконанням практичних задач Облік грошових коштів	2
16	Семінар запитань і відповідей Облік дебіторської заборгованості	2
17	Семінар з виконанням практичних задач Облік дебіторської заборгованості	2
18	Семінар запитань і відповідей Облік поточних фінансових інвестицій	2
19	Семінар з виконанням практичних задач Облік поточних фінансових інвестицій	2
20	Семінар запитань і відповідей Облік витрат виробництва	2
21	Семінар з виконанням практичних задач Облік витрат виробництва	2
22	Семінар запитань і відповідей Облік витрат майбутніх періодів	2
	Всього	**44**

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Добір інформації щодо проблемних питань удосконалення фінансового обліку в Україні.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.
5. Відповідно до розділу ІІІ Методичних рекомендацій для вивчення дисципліни «Фінансовий облік 1» виконати одне із завдань, запропонованих у темах розділу (метод закріплення завдання за студентом визначається викладачем).

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських (практичних) занять	Кількість годин самостійної роботи	Форми самостійної роботи	Засоби діагностики
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Облік необоротних активів			
Семінар – дискусія Основи побудови фінансового обліку	16	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: основи побудови фінансового обліку, виникнення обліку; поняття про фінансовий облік; предмет та об'єкти обліку; відмінності фінансового обліку від управлінського. Правове регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Нормативно – правове забезпечення ведення бухгалтерського обліку. Облікові регістри і форми бухгалтерського обліку. Організація документообігу і зберігання документів. План рахунків бухгалтерського обліку. Джерела [1,2, 3,4, 5,6, 7]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар запитань і відповідей Облік основних засобів	18	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: основні засоби, їх класифікація і оцінка. Бухгалтерські рахунки по обліку основних засобів. Облік наявності і руху основних засобів. Облік операційної і фінансової оренди основних засобів. Облік амортизації та зносу основних засобів. Інвентаризація основних засобів. Інші необоротні матеріальні активи, поняття, їх класифікація. Облік інших необоротних матеріальних активів. Джерела [1, 2, 3, 7]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар з виконанням практичних задач Облік	18	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: нематеріальні активи, їх класифікація і оцінка. Бухгалтерські рахунки з обліку нематеріальних активів. Облік наявності і руху нематеріальних активів. Облік амортизації та зносу нематеріальних активів.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант

нематеріальних активів		Джерело [1, 2, 3 7, 8]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом створення таблиці з наданням характеристики груп нематеріальних активів	
Семінар запитань і відповідей Облік довгострокових фінансових інвестицій	18	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: визнання довгострокових фінансових інвестицій. Види інвестицій. Оцінка інвестицій при придбанні. Оцінка інвестицій на дату балансу. Оцінка інвестицій за справедливою вартістю. Метод ефективної ставки відсотка. Метод участі в капіталі. Облік довгострокових фінансових інвестицій. Джерело [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9]. 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Разом змістовий модуль 1	**70**		
Змістовий модуль 2. Облік оборотних активів			
Семінар з виконанням практичних задач Облік сировини і матеріалів	18	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: документування операцій з обліку сировини та матеріалів. Порядок складання матеріального звіту. Облік надходження та вибуття. Склад, облік і списання транспортно-заготівельних витрат. Джерело [1, 2, 3, 9, 14]. 2. Самотестування.. 3. Самоперевірка знань шляхом складання бухгалтерських проведень	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань, понятійний диктант
Семінар з виконанням практичних задач Облік виробничих запасів	18	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: запаси, їх класифікація і оцінка. Бухгалтерські рахунки по обліку виробничих запасів. Облік наявності і руху виробничих запасів та малоцінних і швидкозношуваних предметів. Інвентаризація виробничих запасів. Джерело [1, 2, 3, 9, 14]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом складання журналів – ордерів, сальдово – оборотної відомості, головної книги.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Облік палива та готової продукції	18	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: облік паливно-мастильних матеріалів. Склад і списання. Порядок складання матеріального звіту. Готова продукція: визначення та оцінка. Облік випуску готової продукції**.** Джерело [1, 2, 3, 9, 14]. . 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом складання журналів – ордерів, сальдово – оборотної відомості, головної книги, фінансової звітності.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Облік грошових коштів	18	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: нормативно – правове забезпечення ведення касових операцій. Облік касових операцій. Інвентаризація каси. Порядок відкриття і закриття рахунків в установах банків. Облік операцій на поточному рахунку. Облік операцій на інших рахунках у банку**.** Джерело [1, 2, 3, 4, 6, 9,11, 12]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом складання первинних документів обліку грошових коштів.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з	18	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: дебіторська	Тестування, фронтальне та

виконанням практичних задач Облік дебіторської заборгованості		заборгованість, її визнання, оцінка та класифікація. Облік розрахунків з покупцями та замовниками. Облік розрахунків з різними дебіторами. Облік розрахунків з підзвітними особами. Облік розрахунків векселями. Джерело [1, 2, 3, 4, 6, 9,10, 12]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом складання первинних документів з обліку дебіторської заборгованості.	індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Облік поточних фінансових інвестицій	18	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Визнання та оцінка фінансових інвестицій. Облік короткострокових фінансових інвестицій. Облік операцій з короткостроковими векселями одержаними. Джерело [1, 2, 3, 4, 6, 9,10, 12]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом складання первинних документів з обліку поточних фінансових інвестицій.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар виконанням практичних задач Облік витрат виробництва	18	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: облік витрат виробництва, облік витрат за елементами. Відображення витрат у системі бухгалтерських рахунків. Формування собівартості та методи її калькуляції. Джерело [1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 16]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом складання калькуляції продукції виробництва.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар запитань і відповідей Облік витрат майбутніх періодів	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: сутність та склад витрат майбутніх періодів. Порядок накопичення та списання витрат майбутніх періодів. Узагальнення витрат та їх синтетичний і аналітичний облік. Джерело [1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 16]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Разом змістовий модуль 2	**130**		
Разом	**200**		

7. Матриця зв’язку між дисципліною/ змістовим модулем, результатами навчання та компетентностями

Результати навчання	Компетентності												
	Загальні					Предметно-спеціальні							
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Знання теоретичних основ фінансового обліку, а саме: сутності, завдань і функцій; основних принципів його побудови						+		+		+			
2. Знання законодавчо – нормативних документів, які регламентують порядок організації фінансового обліку							+		+				
3. Знання методів і прийомів фінансового обліку						+	+			+			
4. Розуміння економічного змісту господарських фактів, явищ і процесів, їх взаємозв’язок на основі теорії подвійного запису бухгалтерського обліку;						+	+			+			
5. Розуміння методики складання бухгалтерського запису будь-якого явища, факту та процесу, які пов’язані з фінансово-господарською діяльністю						+	+			+			
6. Розуміння організації обліку підприємницької діяльності та документальне оформлення всіх видів операцій з придбання та продажу активів, обліку коштів, цінних паперів, форм розрахунків тощо.							+			+			
7. Уміння оформляти первинні документи та реєстри аналітичного і синтетичного обліку з операцій фінансово-господарської діяльності підприємства;							+			+			
8. Уміння забезпечити повний і своєчасний облік руху грошових коштів і матеріальних цінностей з метою збереження власності підприємства;						+	+			+			
9. Уміння організувати облік витрат підприємницької діяльності;						+	+			+			
10. Уміння забезпечити достовірний облік процесу інвестування;						+	+						
11. Уміння узагальнювати облікову інформацію у фінансовій звітності та своєчасно надавати її зовнішнім і внутрішнім користувачам.						+	+						

8. Методи викладання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведені підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Змістовий модуль 1						
Тема 1	0,5	0,5	0,5			1,5
Тема 2	0,5	0,5	0,5			1,5
Тема 2	0,5	1,0	0,5			2,0
Тема 3	0,5	0,5	0,5			1,5
Тема 3	0,5	1,0	0,5			2,0
Тема 4	0,5	0,5	0,5			1,5
Тема 4	0,5	1,0	0,5		5	7,0
Разом змістовий модуль 1	3,5	5,0	3,5		5	**17,0**
Змістовий модуль 2						
Тема 5	0,25	0,25	0,25			0,75
Тема 5	0,25	0,25	0,25			0,75
Тема 6	0,25	0,5	0,25			1,0
Тема 6	0,25	0,25	0,25			0,75
Тема 7	0,25	0,5	0,25			1,0
Тема 7	0,25	0,25	0,25			0,75
Тема 8	0,25	0,5	0,25			1,0
Тема 8	0,25	0,25	0,25			0,75
Тема 9	0,25	0,5	0,25			1,0
Тема 9	0,25	0,25	0,25			0,75
Тема 10	0,25	0,5	0,25			1,0
Тема 10	0,25	0,25	0,25			0,75
Тема 11	0,25	0,5	0,25			1,0
Тема 11	0,25	0,25	0,25			0,75
Тема 12	0,25	0,5	0,25		5	6,0
Разом змістовий	4	5	4		5	**18**

модуль 2						
Індивідуальне завдання				15		**15**
Разом						**50**

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	**Шкала ECTS**	**Національна шкала**
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

11. Методичне забезпечення

1. Нусінов В.Я., Брадул О.М., Шевченко Л.Я. та інші. Бухгалтерський облік на підприємствах: методичний та практичний інструментарій: Навч. посіб. / Нусінов В.Я., Брадул О.М., Шевченко Л.Я. та інші. – Кривий Ріг: КТУ, 2011. - 496 с. (укр.мов.)
2. Електронний конспект лекцій.
3. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
4. Комплекти індивідуальних завдань.
5. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», від 16.07.99р. №996-14
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17
3. Закон України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців” від 15.05.2003р. № 755 – IV.

4. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку», затвердженого наказом МФУ від 24.05.95р. №88.
5. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.05.99 р. № 137 (зі змінами та доповненнями).
6. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 (зі змінами та доповненнями).
7. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 8 “Нематеріальні активи”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.10.99 р. № 242 (зі змінами та доповненнями).
8. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246 (зі змінами та доповненнями).
9. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237 (зі змінами та доповненнями).
10. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 11 “Зобов’язання”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000р. № 20 (зі змінами та доповненнями).
11. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 (зі змінами та доповненнями).
12. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 353 (зі змінами та доповненнями).
13. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 17 “Податок на прибуток”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. № 353 (зі змінами та доповненнями).
14. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 18 “Будівельні контракти”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2001 р. № 205 (зі змінами та доповненнями).
15. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 25 “Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємства”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 16.07.2001 р. № 101.
16. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 26 “Виплати працівникам”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601.

Допоміжна:

17. Бухгалтерський облік в Україні. Навчальний посібник для вузів / Р.Л. Хом'як, В.І. Лемішовський, А.С. Мороз та ін. - 4-те вид. - Л.: Інтелект-Захід, 2012. - 1072 с.
18. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні / За ред. С.Ф. Голова. – Дніпропетровськ, ТОВ «Баланс-Клуб», 2012. – 768 с.

19. Бухгалтерський фінансовий облік / Бутинець Ф.Ф., Бородін О.С., Герасимович А.М. та ін.; За ред. Бутинця Ф.Ф. – 7-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2012. – 832 с.
20. Голов С.Ф. Фінансовий облік: Підручник / Голов С.Ф., Костюченко В.М., Кравченко І.Ю., Ямборко Г.А. – К.: Лібра, 2013. – 976 с.
21. Крупка Я.Д. Фінансовий облік: Підручник / Я.Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Н.В Починок, Н. Я. Микитюк, Р. В. Романів// - ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2017 – 450 с.
22. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник. -К.: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2013. - 528 с.
23. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. - 3-те вид., допов. і перероб. - К.: Алерта, 2012. - 926 с.
24. Чижевська Л.В., Пархоменко В.М., Кривоший М.М. Звітність підприємства / За ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖІТІ, 2012. – 436 с.

Інформаційні ресурси

25. www.nbuv.gov.ua/ - національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського, м. Київ (підручники, автореферати…)
26. www.nibu.factor.ua/ukr/about/ - інформаційно-аналітична газета «Податки і бухгалтерський облік» (статті…
27. www.vobu.com.ua/ - «Все про бухгалтерський облік» - газета. Практична бухгалтерія, документи для роботи, податкові та інші новини, податковий календар, закони, постанови, накази
28. www.liga.net/ - законодавчі акти, закони, бланки, облік різних операцій, звітність
29. www.dtkt.com.ua/ - «Дебет Кредит» - журнал. Практична бухгалтерія, документи для роботи, податкові та інші новини, податковий календар, закони, постанови, накази